

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE PROGRAMLAR(*)

Doç. Dr. Ali KAŞ(**)

1989 yılının en güncel konusu olmamakla birlikte, "öğretmen ve sorunları"nın sık sık gündeme gelmesine, kamuoyunda tartışılmasına, ülkemizde sanırım sevinmeyen yoktur.

Milli Eğitimin sorunlar yumağını bir çırpıda çözmek olacak iş değil. Zaten kimsenin de böyle bir savı yok. Ancak bu konuların kamuoyunda ve üniversitelerde tartışılması, en azından eğitimcilerin sorunlarını duyurabilmesi, köklü çözümlere değişik çevrelerin katkılarını sağlayabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Salt "Yabancı Dil Öğretiminde Programlar" konusuna geçmeden önce, yabancı dil programlarındaki öğrencilerin sorunlarını kısaca irdelemekte yarar vardır. Daha sonra, yabancı dil öğretiminde uygulanan programlarda yapılabilecek iyileştirmelerle ilgili düşüncelere geçilecektir.

1. ÖĞRETMEN VE MESLEĞİ

Yabancı Dil Öğretmeninin yetiştirilmesinde karşılaşılan en önemli sorun, ülkemizdeki öğretmenlerin karşılaştığı "öğretmen olmanın ekonomik ve toplumsal boyutu"yla ilgili sorundur. Öğretmen yetiştiren kurumlarda uygulanan programlarda yapılacak iyileştirmeler, değişiklikler ne boyutta olursa olsun, o programlarda eğitim gören öğrenciler, gerçekten öğretmen olmayı istemiyorlarsa, dört yıllık eğitimleri sonunda öğretmen olacaklarını yakınlarına, çevrelerine arlanmadan söyleyemiyorlarsa, gösterilen çabaların başarılı olacağı kuşkuludur.

Sorunun kaynağını öğretmen yetiştiren kurumların üniversiteler bünyesine alınarak Eğitim Fakülteleri'ne verilmesinde aramak, daha yeni mezun vermeye başlayan Eğitim Fakülteleri'ni başarısız gibi göstermeye çalışmak, soruna köklü çözüm getirmek için izlenecek sağlıklı yol olmaması gerekir.

Kanımcıca sorun ekonomik ve buna bağlı olarak da toplumsaldır.

Kendisine iyi bir gelecek hazırlayan eğitimi yeğlemek, her gencin en doğal hakkıdır. En yetenekli öğrencilerin, iş bulma ve ilerleme olanağı olan, geliri yüksek, toplumsal saygınlığı çekici bir mesleği seçmesine kimsenin diyeceği bir şey olamaz. Evlenmelerinde bile mesleği nedeniyle sorunlarla karşılaşan öğretmenlerin durumu ortadayken, Eğitim Fakülteleri'ne yetenekli öğrencilerin geleceğini düşlemek "Godo"yu beklemekten başka birşey değildir.

Oysa öğretmenlik herkesin yapabileceği bir meslek değildir. İyi bir öğretmende aranan nitelikleri taşıyanların sayısı her toplumda sanıldığı kadar çok değildir.

(*) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından 15-16 Mayıs 1989 tarihinde tertiplenen "Fen ve Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi" konulu uluslararası sempozyumunda sunulan bildiri.

(**) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

1.1. ÖĞRETMEN NASIL BİR İNSANDIR?

Öğretmen gönümlü sevgi dolu bir insandır. İnsanları, yaşamı sevmeyen, öğretmen olamaz. Sevmesini bilmeyen başkalarına sevmesini öğretemez.

Öğretmen, alanında bilgili, sabırlı, çalışkan, hoşgörülü, güleryüzlü olmalıdır. Düzgün bir dille konuşan, iyi ve temiz giyimli, kültürlü, çok okuyan, yöresindeki kültürel etkinliklerle ilgilenen, tutum ve davranışlarıyla örnek bir insan olmalıdır.

Öğretmen, tutarlı, kararlı ve yansız olmalı, yaptığı işi sevmeli, görevine ve kendisine saygılı olmalıdır.

Öğretmen, tüm yaşamı boyunca sürekli sınavda olan bir kişidir. Bu sınavlarda da sürekli başarılı olmak zorundadır. Aynı bir tiyatro sanatçısı gibidir. Derste sürekli en iyiyi yapmak zorundadır. En küçük bir yanlışlık daha önemli birçok başarılı durumları unutturabilir.

Öğretmen, sürekli gözlemlenen, yargılanan, en küçük yanlışlıkları bile eleştirilen, en azından yadırganan kişidir.

Tutum ve davranışlarının, yaptığı işlerin yıllar sonra yargılandığı başka bir meslek üyesi var mıdır, bilemiyorum.

Bir öğretmende bulunması gereken kabaca sıraladığım bu yetenklere sahip bir genç, günümüzde öğretmenlerin ekonomik ve toplumsal statüleri orta iken, öğretmen olmayı neden istesin?

Eğitimi öğretmen ve öğrencisiyle birlikte düşünmek zorundayız. Öğretmenin durumu, ülkenin toplumsal ve kültürel durumunun bir yansımasıdır. Şu anda Eğitim Fakülteleri'ndeki öğrencilerin, tümü dememek için, büyük çoğunluğu istemiye öğrenimlerini sürdürmektedir. Beklentileri çok sınırlı, gönülsüz ve umutsuzlar. Bu durumda yapılacak iş, güncel deyimle, öğretmen olmayı çekici kılmaktır. Bunu gerçekleştirmek için de siyasal kararlara gerek vardır.

1.2. ALINMASI GEREKLİ SİYASAL KARARLAR

Öğretmenlik mesleğini çekici kılabilmek için öncelikle siyasal kararlara gerek vardır. Alınması gerekli siyasal kararların başlıcaları şöyle sıralanabilir.

— Kanımca en önemli konu, Milli Eğitim Bakanlığı'nda izlenen siyasanın, bir hükümet politikası değil de, Dışişleri Bakanlığında olduğu gibi, devlet politikası olması gerekir. Yeni gelen her bakan, kendi siyasal görüşleri doğrultusunda, tüm Milli Eğitim sistemini değiştirmeye kalktığı sürece, bu bakanlardan hiçbiri bakanlığı süresinde kesin sonuç alamayacaktır. Bu nedenle, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlerle ilgili politikasında bütünlük ve süreklilik temel ilke olmalıdır.

— Devlet politikasına kavuşmuş Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm öğretmenlerin özlük haklarını yeniden düzenleyecek ve özellikle gelirlerinde önemli ölçüde artışlar sağlayacak özel bir yasanın çıkarılması, öğretmenlerle ilgili sorunların çözülmesinde büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

— Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmenlerin atamalarında, yer değiştirmelerinde -Yargı organlarında olduğu gibi- izlenecek yol yasalarla belirlenmeli, bir öğretmen "tayininin çıkacağı" zamanı bilmelidir. Bir partili, hoşuna gitmeyen bir öğretmenin "tayinini çıkartmamalıdır". Bulduğu yörenin siyasal havasına göre çalışmak zorunda bırakılan öğretmen, kuvvet dengesine uyum sağlamaya çalışırken, yaptığı işten, kişiliğinden sürekli ödün vermek zorunda kalmamalı.

— Silahlı Kuvvetlerde, Güvenlik güçlerinde olduğu gibi çalışmaları bölgelere göre öğretmenlere yıpranma payı, vergi indirimi gibi kolaylıklar gösterilebilir.

— Yine Silahlı Kuvvetlerde olduğu gibi, az gelişmiş yörelerden başlayarak tüm yörelerde öğretmenlere lojman sağlanmalıdır.

— Yükseköğretim kurumlarına girme hakkı kazanmış öğretmenlerin ilgili yörelere tayini yapılmalıdır.

— Parasız yatılı okullara, Anadolu Liselerine girenlerde öğretmen çocuklarına ayrı bir kontenjan ayrılmalıdır.

— Yükseköğrenim kurumlarına giren öğretmen çocuklarının tümüne yurtlara doğrudan girme hakkı verilmelidir.

— Tüm öğretmenler, askerlik görevlerini öğretmen olarak yapabilmelidir.

— Eğitim Fakülteleri'ne giren tüm öğrencilerin dört yıllık eğitimleri, emekliliklerine sayılmalıdır.

— Öğretmenlik yapmak önkoşuluyla, tüm öğrencilere, ailelerine yük olmayacak bir biçimde, **burs verilmelidir**.

— Bu öğrencilere, yarıyıl başlarında, yeterli ölçüde kitap parası verilmelidir.

Siyasal kararlar gerektiren bu önerilerin ayrıntılarına girilmemiştir. Her önerinin alt öbeği olduğu, ayrıntılarıyla çoğaltılabileceği kuşkusuzdur. Bu ve benzer değişikliklerin gerçekleştirilmesi sonucu, Eğitim Fakülteleri'ne daha yetenekli, daha çalışkan ve gerçekten öğretmen olmak isteyen öğrencilerin gelmesi sağlanabilecektir. **Olay ekonomiktir.** Kuramsal olarak ortaöğretimdeki öğretmenlere en yüksek devlet memuru aylığı verilse, acaba Eğitim Fakülteleri en yüksek puanla öğrenci alan kurumlar olmaz mı?

Bu değişikliklerden sonra, Yabancı Dil Öğretmenlerinin yetiştirilmesi konusu ele alınabilir. Ancak bu konuda da en önemli sorun "Basamaklı Kur Sistemi"dir.

Ortaöğretimde yabancı dilin seçmeli oluşu, yanlış bir uygulamadır. Bu konuda ileri sürülen en önemli gerekçe, Ortaöğretimde yabancı dilin iyi öğretilmediğidir. Bu gerekçe doğrudur. Ancak iyi öğretilmeyen her dersi seçmeli yapmak gerekecekse, iyi öğretildiği kuşkuyla olan Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik ve benzerlerinden başlamak gerekmez mi? Kaldı ki, seçmeli olan Din Bilgisi dersleri, iyi öğretilmiyor gerekçesiyle zorunlu olurken, aynı gerekçeyle yabancı dil derslerinin seçmeli olması anlaşılır gibi değil.

Yabancı Dil öğretiminde yöntem değişmemiş ama siyasa değişmiştir. Ortaöğretimdeki kaç öğrenci yabancı dil bilmenin önemini kavrayacak düzeydedir? Başarılı etkilemeyecek bir derse kaç öğrenci zaman ayırmayı göze alabilir?

"Basamaklı kur sistemi" nedeniyle, İngilizce dışındaki diller ve öğretmenleri beklenmedik bir biçimde yalnız ve sahipsiz kalmışlardır. Basından öğrenildiğine göre, Almanca ve Fransızca öğretmenlerinden İngilizce öğretmeni olarak yararlanmanın yolları bile aranmaktadır.

2. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE PROGRAMLAR

Yabancı Dil Öğretimindeki programlarda yapılabilecek değişiklikleri kuramsal ve uygulamalı dersler olarak iki öbekte toplayabiliriz.

2.1. KURAMSAL DERSLER

Yabancı Dil Eğitimi programlarındaki kuramsal dersler arasında seçmeli derslerin de bulunması gerektiği inancındayım. Yabancı dil öğretmenleri, diğer öğretmenler gibi, bilim dallarıyla ilgili bilgileri uygularken değişik bilgi ve becerilere gerek duyacaklardır. Bu nedenle öğrenimleri sırasında alacakları seçmeli derslerle çalışma hayatlarında daha başarılı olacakları kanısındayım.

— Bu nedenle, öğrencilerin ikinci ve üçüncü sınıflarda bilgisayar derslerini almaları yararlı olacaktır. Günümüzde bilgisayarların ne denli kolaylıklar sağladığı biliniyor. Er ya da geç, ülkemizde de eğitimde bilgisayarlardan yararlanılacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konudaki çalışmaları genel hatlarıyla biliniyor. İster anadil ister yabancı dil olarak dil öğreniminde bilgisayarların kullanımı olumlu ve yararlı sonuçlar vermektedir. Bu nedenle, Yabancı Dil Öğretmenlerinin yetiştirilmesinde, seçmeli dersler arasına temel bilgilerin verildiği bilgisayar derslerinin konulması çok yerinde olacaktır.

— Bilim dalı dışındaki yabancı dillerden en az birinin de seçmeli ders olarak programa alınması gerektiği kanısındayım. Yabancı dillerin önemini algılamış bir kişi olan Yabancı Dil Öğretmeni olacak gençler, bu konuda pek fazla zorlanmayacaktır. Bildiği yabancı dil yardımıyla ikinci bir dili öğrenmesi oldukça kolay olacaktır.

— Yabancı Dil Öğretmeninin Türkçeyi çok iyi bilmesi gerektiğini yinelemek fazla. Ancak, yükseköğretimdeki öğrencilerin büyük bir bölümünde Türkçe bilgisi eksikliği olduğu genellemesi de kolaylıkla yapılabilir. Bu nedenle üniversitelerde zorunlu seçmeli Türkçe dersleri için Yabancı Dil Öğretmeni yetiştirilecek bölümlerin öğrencilerine özel sınıflar ve programlar açılabilir.

— Yabancı Dil Öğretmeni yetiştiren bölümlere **dilbilim** derslerinin zorunlu seçmeli olması gerektiği düşüncesindeyim. Bir dilin ne olduğunu, işlevlerini, dilin işleyişini, yapısını, anlam üretme sürecini yabancı dil öğretmenin en azından genel hatlarıyla bilmesi gerekir. Yabancı dil öğretme yöntemlerinde de dilbilim derslerinin büyük katkısı olacaktır.

— Yabancı dil öğretimi ve sorunlarıyla ilgili bir ders zorunlu seçmeli dersler arasına konmasında yarar vardır.

— Batı dillerinin kaynağı olarak bilinen Latincenin de seçmeli dersler arasında verilmesi, hem kendi dalında hem de öğreneceği ikinci yabancı dil için azımsanamayacak kolaylıklar sağlayacaktır.

2.2. UYGULAMALI DERSLER

Yabancı dil öğretiminde kanımca aksayan en önemli yön, uygulamalı derslere yeterli zamanın ayrılmamasıdır. Dört yıllık eğitim süresince öğretilen/öğrenilen kuramsal bilgiler, uygulamalı derslerde daha yoğun bir biçimde kullanılabilirse başarı oranında artış sağlanabilir. Çoğu derslerin "uygulaması" (!), ancak sınavlarda yapılabilmektedir. Bu nedenle, yabancı dil eğitimindeki programlarda yapılabilecek iyileştirmelerin özellikle uygulamalı derslerde olması gerektiğine inanıyorum.

Uygulamalı dersler iki öbekte toplanabilir: Dil laboratuvarları ve dersliklerde yapılabilecek etkinlikler.

2.2.1. DİL LABORATUVARLARI

Günümüzde, dil laboratuvarlarında değişik yöntemlerle dil öğretimi yapılmaktadır. İzlenen bu yolların dışında da yapılabilecek çalışmalar vardır. Dil laboratuvarları *bireysel ve toplu çalışmalarda* da kullanılabilir.

Dil laboratuvarlarında bireysel yararlanma nasıl olabilir?

Dil laboratuvarlarından bireysel yararlanma, öğrencilerin "boş zaman"larını değerlendirebilmeleri açısından ayrı bir önem taşıyacaktır. Önceden hazırlanmış bant kayıtlarını öğrenci, kütüphanedeki kitap gibi, dilediği zaman dinleyebilecektir. Anladığını kendi bandına kaydetmesi, öğrencinin duyma-anlama-konuşma yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunacaktır. Bu hazır bantlar bir öykünün, karşılıklı bir konuşmanın, bir radyo ya da gazete haberinin vb. kaydı olabilir. Aynı bantta parçayla ilgili sorular da olabilir. Kayıtlar, ölçmek istenen bilgiye göre, değişik biçimlerde hazırlanabilir. Öğrenci istediği zaman, istediği, eksikliğini duyduğu konularda, değişik biçimlerde alıştırma çalışmalarla çalışabilir.

Ders programlarında pek fazla önemsenmeyen sesbilgisi dersleriyle ilgili ödevler bu laboratuvarlarda yapılabilir.

Sözlü anlatımla ilgili ödevlerini bantlara kaydeden öğrencinin ödevleri, ilgili öğretime ya da sınıfta değerlendirilip eksik yönlerinin tamamlanmasında yardımcı olunabilir.

Bilgisayarla yabancı dil öğretimi, günümüzde önemli aşamalar kaydetmiştir. Ülkemizde de bu alanda bilgisayarlardan yararlanmak sanıldığı kadar güç değildir. Yazılım sorunlarını çözebilecek uzmanlar ülkemizde yeteri kadar vardır. Bu nedenle, dil laboratuvarlarında bilgisayarlardan yararlanmanın gerekliliğine inanıyorum. Öğretmen adayı, yardımcı ders olarak aldığı bilgisayarla ilgili bilgilerin uygulama alanına kavuşacak, aynı zamanda, bilim dalıyla ilgili kuramsal bilgilere istediği anda

erişebilecek, sayısız alıştırmalarla gerekli bilgileri daha kolay ve daha hızlı bir biçimde özümleyebilecektir. Aynı zamanda, bilgisayarla yabancı dil öğretiminde yetenekli ve "deneyimli" öğretmenler de yetiştirilmiş olacaktır.

Dil laboratuvarlarının toplu çalışmalarında da kullanılmasında büyük yararlar vardır. Bu konudaki öneriler de kısaca şöyle sıralanabilir.

— Edebiyat derslerinde işlenen yazarlar ve yapıtlarıyla ilgili kısa filimlerin gösterimi, konunun işlenmesinde ve özümsemesinde önemli bir yer tutacaktır. Konuları bilim dallarıyla ilgili -ya da ilgisiz- kısa filmlerin gösteriminden sonra tartışma açılması filimle ilgili önceden hazırlanmış sorulara yanıtlar aranması, ilgili konunun tartışmaya açılması, öğrencilerin görme, işitme, anlama, sözlü ve yazılı anlatım yeteneklerinin geliştirilmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

— En önemli konulardan biri de dil laboratuvarlarında **uydu yayınlarından yararlanmaktır**. Parasal açıdan büyük bir yük getirmeyen uydu yayınlarından yararlanma olanağı, yabancı dil eğitiminde çok önemli yararlar sağlayacaktır. Öğrenciler, dilini öğrendikleri ülkenin televizyon yayınlarını dil laboratuvarlarında diledikleri zaman izleyebilecektir. Bu yayınlar kaydedilebilecek, değişik amaçlarda yeniden kullanılabilir.

— Buna bağlı olarak, dil laboratuvarlarında **video'dan yararlanmak**, yabancı dil öğretimine çok büyük katkılar sağlayacaktır.

Uydu yayınlarından ister video yardımıyla, ister doğrudan yararlanmak öğretilen dilin konuşulduğu ortamı öğrencinin ayağına getirmek demektir. Öğrencileri yurt dışına göndermekten çok daha ucuz ve kolay bir yol olması nedeniyle ve öğrencilerin de çok ilgisini çekeceğinden bu uygulamaya zaman yitirilmeden geçilmesi büyük bir eksikliği giderecektir.

2.2.2. DERSLİKLERDE UYGULAMALI DERSLER

Programlarda bulunan yazılı ya da sözlü anlatım gibi dersler içinde olduğu kadar, açılacak yeni dersler içinde de uygulamalı dersler yapılabilir. Öğrencilerin ortaöğretimde yabancı dil öğretmeni olacağı varsayımından yola çıkılarak, dersliklerde yapılacak uygulamalı derslerde yararlanılacak **dilin düzeyini saptamak** yapılacak işlerin başında gelmelidir.

Dersliklerdeki uygulamalı derslerin birincil amacı, öğretilen yabancı dil karşısında öğrenciyi edilgenlikten kurtarıp etken duruma getirmek olmalıdır. Özellikle birinci ve ikinci sınıflarda izlenecek yol **doğaçlamayla yabancı dili yeniden üretmek olmalıdır**. Bildirişimsel yaklaşımda, doğaçlamanın öğrencilere sağlayacağı birçok yararlar olacaktır. Dilsel etkinliğini artırabilmek için öğrenciye bu uygulamayla daha fazla özerklik sağlanacaktır. Öğrenci, öğrendiğini yinelenme yerine, öğrendiğinden yararlanarak kendisi yeni şeyler yaratabilecek, uygulama sürecinde kendisine olan güven gelişecektir. Saptanan dil düzeyine bağlı kalınarak işlenecek konunun güncel ve ilginç oluşu katılımı artıracak, yöntemin işlerliğini sağlayacaktır.

Uygulamalı derslerin işleniş biçimini, 1 ve 2. sınıflar, 3 ve 4. sınıflar olarak iki ayrı öbekte irdeleyebiliriz.

— 1. ve 2. sınıflarda toplu çalışmalara ağırlık verilebilir. Sınıftaki öğrenciler iki öbeğe ayrılarak bir konu karşılıklı tartışılabilir. (yandaşlar/karşıtlar; sorunlar/çözümler; yararları/zararları...)

— Öbeğin birindeki öğrenciler, aralarında anlaşarak bir sözcük belirledikten sonra, karşıt öbekteki öğrenciler, sorular sorarak, bu sözcüğü belirli bir sürede bulmaya çalışabilirler.

— Mimiklerle anlatılan kısa bir olay, sözcük dökülebilir.

— Başlatılan karşılıklı bir konuşma, öğrencilerce sürdürülebilir.

— Öğretmenin ya da bir öğrencinin bir tümcesinden yola çıkılarak, her öğrencinin daha önceki tümcelerle ilintili bir biçimde kuracağı tümcelerle, bütünlüğü olan bir olay, bir öykü anlatılabilir.

— Aynı türden sözcükler (ad, sıfat, fiil, belirteç, öntakı...) ayrı ayrı kolonlara gelişigüzel sıralandıktan sonra, bu sözcüklerden anlamlı en çok tümce üretme yolları aranabilir.

— Belirli sayılarda sesli ve sessiz harfler önceden belirlenerek bu harflerden oluşabilecek sözcük ya da sözcükleri bulma yarışması yapılabilir.

Bu tür uygulamalı derslerde öğretmene çok iş düşeceği bir gerçektir. İlginç konuyu bulmak, öğrencilerin katılımını sağlamak kolay olmayacaktır. Ancak öğrenciye yararları çok büyük olacaktır. Bu doğaçlama sözlü üretimler yapılırken tüm öğrenciler üretilen tümceleri yazıp, oluşturulan parça üzerinde çalışabilir. Uygulama sırasında öğrencilerin kullanmak isteyecekleri ama bilmedikleri sözcükleri, deyimleri öğretmen vereceğinden, yeni bilgiler tam bağlamında ve uygulamada öğretilecektir.

3. ve 4. sınıf öğrencileriyle yapılacak uygulamalı derslerde öğrencilere seminerler düzenlettirilebilir. Bu seminerler kuramsal derslerin uygulaması olarak değerlendirilebilir. Öğrenci seminerleri, öğrencilerin belirli konularda kaynak tarama, bilgi toplama, bilgi dosyalama, bilgilerden çıkarımlar yapabilmek yeteneklerini geliştirecektir.

Öğretmen adaylarına, topluluk önünde konuşabilme, ders verebilme yeteneği verilebilecek; okuma, yazma, konuşma ile ilgili alıştırmalar sürekli yapılacağından, ortaöğretim kurumlarında yapacakları stajlarda daha başarılı olabileceklerdir.

3. Sınıf öğrencilerinin yapacakları seminerlerde işlenecek konular daha çok anabilim dalındaki derslerle ilintili olacaktır. 4. sınıf öğrencilerine, metodoloji ve eğitim derslerinin de yardımıyla, stajyer öğretmen gibi uygulamalı seminerler yaptırılabilir.

Yabancı dil öğretimiyle ilgili önerileri bitirmeden önce, iki konuya değinmek istiyorum. Bilindiği gibi, yabancı dil öğretimiyle ilgili anabilim dallarında yabancı uyruklu "uzmanlar"dan sürekli yararlanılmaktadır. Ancak, bu uygulamalardan daha verimli sonuç alınması gerektiği kanısındayım. Ülkesinde işsiz olanların, askerliğini geri kalmış bir ülkenin rahat koşullarında yapmak isteyen, emekliliğinde değişik ülkelerde bulunarak dinlenmek isteyenlerin yapabileceği iş olmamalı yabancı dil öğretmenliği. Turistik amaçla ülkemizde bulunan bu "uzmanlar"dan bir bölümünün en büyük "özellığı" anadillerini konuşmalarıdır. Bu özelliğe karşılık, aynı işi -belki de daha iyi- yapanların aldığı ücretlerin üç ya da beş katına varan aylık almaları, ne denli tutarlı ve gerçekçidir bilinmez.

Yabancı uzman, çalışacağı anabilim dalındaki programda gereksinim duyulan derslerin uzmanı olmalıdır. Seçimi, Türklere arandığı gibi, belirli ölçütlere göre yapılmalıdır. Yabancı uzmanın vereceği dersler, gerçekten uzmanlık isteyen dersler olmalıdır.

Altını çizmek istediğim son konu şu: Yabancı dil öğretimi yapılan bölümlerde öğrenim gören 2. sınıftaki öğrenciler arasında başarılı olanlar, yaz aylarında belirli bir süre dilini öğrendikleri ülkeye gönderilmelidir. Bu uygulama da öğrencilerin yetişmesine büyük katkılar sağlayacaktır.